

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ**

**PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENS TAPATYBĖS KORTELĖS IR PASO
ĮSTATYMO NR. XII-1519 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP-19-1940) (TAIS Nr. 19-13346)**

2019-11-29 Nr. NV-3349

Vilnius

Projekto rengėjas. Vidaus reikalų ministerija.

Projekto tikslas. Suderinti Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo (toliau – Įstatymas) nuostatas su nauju Europos Sąjungos teisės reglamentavimu ir patobulinti asmens tapatybės kortelės ir paso (toliau – asmens dokumentai) išdavimo teisinį reguliavimą atsižvelgiant į praktinius aspektus.

Dabartinė situacija. Šiuo metu asmens tapatybės kortelė, išduota piliečiui nuo 16 metų iki 75 metų, galioja 10 metų, o asmens tapatybės kortelė, išduota piliečiui nuo 75 metų, - 20 metų. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamente (ES) Nr. 2019/1157 dėl Sąjungos piliečių tapatybės kortelių ir Sąjungos piliečiams bei jų šeimos nariams, kurie naudojami laisvo judėjimo teise, išduodamų teisę gyventi šalyje patvirtinančių dokumentų saugumo didinimo (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 2019/1157), kuris bus taikomas nuo 2021 m. rugpjūčio 2 d., nustatyta, kad valstybės narės gali numatyti, kad tapatybės kortelių galiojimo trukmė yra ilgesnė nei 10 metų, kai tapatybės kortelės išduodamos 70 metų amžiaus ir vyresniems asmenims.

Įstatyme ir kituose teisės aktuose:

- nenumatyta galimybė Lietuvos Respublikoje gyvenančiam piliečiui išrašytą asmens dokumentą išsiųsti saugiu būdu (tokia galimybė įstatyme nustatyta tik užsienyje gyvenančiam piliečiui, kai jis kreipiasi į Lietuvos Respublikos konsulinę įstaigą);
- nėra nustatytas terminas, per kurį Lietuvos Respublikoje gyvenantis pilietis, kuriam Lietuvos Respublikos pilietybė suteikta, grąžinta ar atkurta, turi pateikti dokumentus dėl asmens tapatybės kortelės ar paso išdavimo;
- nėra nustatytas draudimas išduoti asmens tapatybės kortelę ar pasą, jei piliečiui yra paskirta kardomoji priemonė – dokumentų paėmimas;
- nėra nustatytas draudimas Lietuvos Respublikos konsulinėse įstaigose išduoti asmens tapatybės kortelę ar pasą Lietuvos Respublikos teisėsaugos institucijų ieškomam piliečiui;
- nepalankios sąlygos pateikti dokumentus dėl asmens tapatybės kortelės ar paso išdavimo ar keitimo mažamečiui vaikui - atvykimas į Migracijos departamentą ar Lietuvos Respublikos konsulinę įstaigą nėra būtinas vaikui tik iki 1 metų.

Projekto esmė. Įstatymo projektu siekiama:

- suderinti Įstatymo nuostatas su Reglamento (ES) Nr. 2019/1157 nuostatomis. Atsižvelgiant į Reglamente (ES) Nr. 2019/1157 nustatytą galimybę valstybei narei numatyti ilgesnė nei 10 metų tapatybės kortelių, išduotų vyresniems kaip 70 metų asmenims, galiojimo trukmę ir siekiant palengvinti vyresnio amžiaus piliečiams tenkančią administracinę naštą keičiant

asmens dokumentus, Istatymo projekte siūloma nustatyti, kad piliečiui nuo 70 metų išduota asmens tapatybės kortelė galioja 20 metų;

- nustatyti teisinį pagrindą alternatyviam išrašyto asmens dokumento įteikimui – piliečio pageidavimu išsiunčiant jį saugiu būdu į piliečio nurodytą vietą, įpareigojant vidaus reikalų ministrą ir užsienio reikalų ministrą nustatyti sąlygas ir tvarką, kokias procedūras susijusios įstaigos ir pilietis turi atlikti, kad išrašyti asmens dokumentai būtų išsiųsti saugiu būdu, ir kaip tokiu atveju asmens tapatybės kortelė ar pasas bus paskelbiamas galiojančiu;
- palengvinti dokumentų pateikimo procedūras, kai kreipiamasi dėl asmens dokumentų išdavimo vaikui, nustatant, kad atvykti į Migracijos departamentą ar Lietuvos Respublikos konsulinę įstaigą neprivaloma vaikui iki 2 metų;
- įvertinus asmens dokumentų išdavimo praktikoje kylančias problemas, nustatyti draudimą išduoti asmens dokumentą, jei piliečiui paskirta Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse numatyta kardomoji priemonė – dokumentų paėmimas, arba kai užsienyje esantis pilietis yra ieškomas Lietuvos Respublikos teisėsaugos institucijų, taip pat išplėsti atvejų, kai užsienio valstybėje esančiam ir galiojančio asmens dokumento neturinčiam piliečiui gali būti išduotas dokumentas, suteikiantis teisę grįžti į Lietuvos Respubliką, sąrašą;
- nustatyti pareigą Lietuvos Respublikoje gyvenantiems piliečiams, kuriems Lietuvos Respublikos pilietybė atkurta, suteikta ar grąžinta, per 3 mėnesius nuo Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo, suteikimo ar grąžinimo pateikti dokumentus dėl asmens tapatybės kortelės ar paso išdavimo;
- atsisakyti procedūrinio pobūdžio nuostatų Įstatyme nustatymo, o jas dėstyti poįstatyminiuose teisės aktuose, taip pat tikslinti vartojamas sąvokas, išbraukti nebeaktualias nuostatas.

Derinimas. Įstatymo projektas buvo pateiktas derinti Užsienio reikalų, Teisingumo, Finansų ministerijoms ir Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai.

Finansų ministerija pastabų ir pasiūlymų dėl Įstatymo projekto neturėjo. Įstatymo projektas patikslintas pagal Teisingumo ministerijos ir Ryšių reguliavimo tarnybos pateiktas pastabas ir suderintas su šiomis institucijomis darbo tvarka. Užsienio reikalų ministerijos pateiktos pastabos ir pasiūlymai, į kuriuos neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, pateikiami derinimo pažymoje.

Neatsižvelgta į du Užsienio reikalų ministerijos pasiūlymus:

- Įstatyme reglamentuoti galimybę išduoti paso ar asmens tapatybės kortelės dublikatą. Atkreiptas dėmesys, kad šiuo metu nėra žinomas antro paso turėjimo poreikio mastas, todėl galimybės išduoti piliečiui antrą pasą nustatymas jau šiame Įstatymo projekte galėtų būti vertinamas kaip neproporcinga siekiamam tikslui finansinė ir administracinė našta valstybės biudžetui;
- vaikų, kurių asmeninis dalyvavimas teikiant prašymus dėl asmens tapatybės dokumentų išdavimo ar keitimo nėra būtinas, amžiaus ribą padidinti iki 5 metų. Pažymėta, kad 2 metai - tai maksimali vaiko amžiaus riba, kurią galima nustatyti nesukeliant reikšmingesnių grėsmių asmens tapatybės nustatymo patikimumui.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektas tiesiogiai neįgyvendina Vyriausybės programos nuostatų.

Projekto įgyvendinimo kaštai. Įstatymo projekto nuostatomis, susijusioms su asmens dokumentų išsiuntimu saugiu būdu, įgyvendinti reikės papildomų lėšų, nes tuo tikslu turės būti atnaujintos Asmens dokumentų išdavimo informacinė sistema (jai atnaujinti reikėtų apie 100 tūkst. Eur) ir Lietuvos migracijos informacinė sistema (jai atnaujinti reikėtų apie 40 tūkst. Eur). Asmens dokumentų išrašymo centrui taip pat reikės įsigyti įrenginių, skirtų išrašytiems asmens tapatybės kortelėms ir pasams (atskirai asmens tapatybės kortelėms ir atskirai pasams; iš viso 2 įrenginiai) supakuoti. Kiekvieno iš šių įrenginių orientacinė rinkos kaina – apie 400 tūkst. Eur (iš viso 800 tūkst. Eur). Jei būtų nuspręsta pakavimo įrenginius nuomotis, per metus nuomai reikėtų apie 250 tūkst. Eur. Be to, kasmet reikėtų apie 30–40 tūkst. Eur veiklos išlaidoms (vokams, popieriui ir kt.). Viso papildomai reikėtų apie 980 tūkst. Eur.

Finansų ministerija atkreipė dėmesį, kad Įstatymo projekto nuostatos turės būti įgyvendinamos iš Vidaus reikalų ministerijai 2020–2022 m. valstybės biudžete numatomų asignavimų.

Dalykinio vertinimo išvada. Pažymėtina, kad projekto teikimas neatitinka Vyriausybės darbo reglamente nustatytų reikalavimų: nepateikiama koncentruota informacija apie siūlomo teisinio reguliavimo esmę, sprendimo įgyvendinimo kaštus, naudą ar rezultatą, kurio tikimasi, siūlomo sprendimo įgyvendinimo kaštai ir nauda nepagrindžiami atliktais kiekybiniais ir (ar) kokybiniais vertinimais.

Dėl Įstatymo projekto:

- atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo projekto 6 straipsnio 13 dalyje nustatyta, kad atsiimant asmens tapatybės kortelę ar pasą, kuriuose pakeisti asmens duomenys, turi būti pateikta turima asmens tapatybės kortelė ir (ar) turimas pasas, kuriuose asmens duomenys nepakeisti, tačiau Įstatymo projekto straipsniuose, reglamentuojančiuose asmens dokumentų išsiuntimą saugiu būdu, nėra nustatyta išimtis, kad asmens dokumentų su pakeistais asmens duomenimis negalima išsiųsti saugiu būdu;
- aiškinamajame rašte nurodyta, kad „jeigu bus nuspręsta, kad asmens tapatybės kortelės ir paso siuntimo piliečiui saugiu būdu mokestis turėtų būti įtraukiamas į valstybės rinkliavą už asmens tapatybės kortelės ir paso išdavimą, reikės keisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimą Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“. Manome, kad iš Įstatymo projekto turėtų būti aišku, ar už asmens dokumentų siuntimą saugiu būdu bus mokama valstybės rinkliava, o ne paliekama tai nuspręsti ateityje.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė 2019 m. lapkričio 28 d. išvadoje Nr. NV- 3328 taip pat pateikė esminių pastabų tiek dėl asmens dokumentų siuntimo saugiu būdu reglamentavimo Įstatymo projekte, tiek dėl kitų aspektų.

Siūlome projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime, iki kurio Vidaus reikalų ministerija turėtų įvertinti Įstatymo projektui pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Viešojo valdymo grupės patarėja

Aušrina Genienė

Aušrina Genienė, tel. 8 706 63 769, el. p. ausrina.geniene@lr.lt